

Úvod do studia (1)

Právo životního prostředí, MUNI 2023

Pojem státu

- Stát = univerzální a všeobecně politická forma organizace společnosti na určitém území.
  - státní území
  - státní obyvatelstvo (národ, občané, lid)
  - státní moc
-

Státní moc

➡ = legitimní, právem sankcionovaná schopnost státu ovlivňovat chování členů společnosti, a to i proti jejich vůli (možnost donucení).

Státní moc

► Legitimita

Autorita

Důvěra

Respekt

= princip
demokracie

► Legalita

Stanovení pravidel

Dodržování pravidel

= princip právního
státu

Suverenita státní moci

- **Nezávislost** = uplatňování státní moci není podřízeno jinému státu ani subjektu uvnitř státu (armádě, pol. straně) nebo mimo státní strukturu (církve, hnutí).
- **Neomezenost** = uplatňování státní moci na celém území státu, vůči celé společnosti a ve všech záležitostech, které stát považuje za nutné regulovat.
- **Výlučnost** = na vymezeném státním území neuplatňuje veřejnou moc žádný jiný subjekt (subjekt neodvozený od státu).

Formy státu

- monarchie vs. republika,
  - unitární vs. složené.
-

Stát a právo

- Právo potřebuje stát, aby se prosadilo.
  - Stát potřebuje právo, aby se ospravedlnil.
  - Stát je tvůrcem, vykonavatelem a garantem práva (a současně adresátem právních norem).
-

Právo

- = systém normativní regulace lidského chování; je:
  - obecně závazný,
  - formálně sdělený,
  - cílený,
  - otevřený a dynamický.
-

Právo

► „...**chování**...“

Aktivní: činnost vedená vůli

Pasivní: nečinnost, zdržení se, strpění

Právo

- „...lidské...“
- Cílem právní regulace jsou vždy LIDÉ.
- Zabývá-li se i jinými hodnotami, vždy s ohledem na lidi – na jejich vztah/chování vůči těmto hodnotám.
- Právnícké osoby = nástroje ke snadnější úpravě vztahů mezi lidmi.

Právo

► Subjekty
= fyzické osoby,
právnícké osoby.

► Objekty
= věci,
zvířata,
práva,
znalosti a
dovednosti,
dobré jméno.

Právo

- „...**regulace**...“
- chování zakázané = zabraňováno,
- chování přikázané = vynucováno,
- chování volné = chráněno.

Právo

► „...**normativní**...“

= právo ovlivňuje lidské chování prostřednictvím právních norem.

Právní norma = obecně závazné pravidlo chování vynutitelné státní mocí.

Prameny práva

Formální prameny práva:

právní předpisy,
normativní smlouvy,
precedenty, judikatura,
právní obyčej,
právní věda,
spravedlnost (Equity).

Právní předpis

Právní předpis není totéž co právní norma.

Práce s předpisy:

- nalezení vhodného předpisu,
- interpretace právní normy výkladovými metodami,
- aplikace právní normy.

Dělbba mocí ve státě

- Teorie dělby moci (Ch. L. Montesquieu – 18. stol.)
  - moc zákonodárná,
  - moc výkonná,
  - moc soudní.
-

Zákonodárná moc

- = Legislativní moc (tj. moc vytvářet právo)
- Zákonodárnou iniciativu (tzn. možnost podat návrh zákona) má podle článku 41 odst. 2 Ústavy:

poslanec, skupina poslanců, Senát, vláda,
zastupitelstvo kraje.

Zákonodárská procedura

- Ústavní zákony = základ právního řádu, přijímají se zpřísněným postupem (třípětinovou většinou všech poslanců a třípětinovou většinou přítomných senátorů).
- Běžné zákony = většina legislativní činnosti; klíčová je role Poslanecké sněmovny, dále je schvaluje Senát a podepisuje prezident republiky.

Zákony se zvláštním režimem

- Např. volební zákony a jednacích řády Parlamentu – schvalovány Poslaneckou sněmovnou a Senátem.
- Zákonná opatření Senátu (v době rozpuštění Sněmovny a pouze v neodkladných záležitostech).
- Návrh zákona o státním rozpočtu a návrh státního závěrečného účtu podává vláda; tyto návrhy projednává na veřejné schůzi a usnází se o nich jen Poslanecká sněmovna.
- 😊 Který zákon ve státě je nejdůležitější? Co je to „porcování medvěda“ ?

Hierarchie právních předpisů

- Ústava, Listina, ústavní zákony,
  - zákony, zákonná opatření Senátu,
  - vyhlášky, nařízení,
  - obecní a krajské předpisy.
-

Kde předpisy nalezneme

- Publikace právních předpisů:
  - Sbírka zákonů = ústřední publikace s garantovanou autentičností a dostupností.
  - Pozor: není vždy vydáváno aktualizované znění.
-

Další publikační nástroje

- Sbírka mezinárodních smluv,
  - věstníky ústředních orgánů,
  - Sbírka právních předpisů územních samosprávných celků a někt. správ. úřadů
  - Komerční: právní informační systémy (elektronické).
-

Dálkový přístup k předpisům

► Sbíрка zákonů:

<http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/>

Portál veřejné správy:

<http://portal.gov.cz/app/zakony/?path=/portal/obcan/>

Aplikace práva

- svépomocí,
  - soudy,
  - správními orgány.
-

Svépomoc =

- ▶ Každý si může přiměřeným způsobem pomoci k svému právu sám, je-li jeho právo ohroženo a je-li zřejmé, že by zásah veřejné moci přišel pozdě.
- ▶ Hrozí-li neoprávněný zásah do práva bezprostředně, může jej každý, kdo je takto ohrožen, odvrátit úsilím a prostředky, které se osobě v jeho postavení musí jevit vzhledem k okolnostem jako přiměřené. Směřuje-li však svépomoc jen k zajištění práva, které by bylo jinak zmařeno, musí se ten, kdo k ní přikročil, obrátit bez zbytečného odkladu na příslušný orgán veřejné moci.

Soudní řízení

1. civilní,
  2. trestní,
  3. správní,
  4. ústavní.
-

Soudní soustava

- Soustava obecných soudů a Ústavní soud
  - Okresní soudy
  - Krajské soudy
  - Vrchní soudy (Praha a Olomouc)
  - Nejvyšší soud a Nejvyšší správní soud (oba v Brně)
-

Státní zastupitelství

- Sídla státních zastupitelství a obvody jejich územní působnosti se shodují se sídly a obvody soudů (s výjimkou Nejvyššího správního soudu a Ústavního soudu)
-

Veřejná správa

= správa veřejných záležitostí realizovaná jako projev výkonné moci ve státě. Správa ve veřejném zájmu (odlišná od správy soukromé).

Negativní vymezení: činnost státních nebo jiných veřejných institucí, která svým obsahem není činností zákonodárnou ani soudní.

Evropská unie: www.europa.eu

Orgány:

- Evropská komise
- Rada Evropské unie
- Evropský parlament (Štrasburk, Brusel)
- Evropská rada („evropský summit“)
- Soudní dvůr Evropské unie (Evropský soudní dvůr)
- Další orgány (Účetní dvůr, Evropská centrální banka)

X

Rada Evropy (Štrasburk) – není orgán EU

Právo EU (unijní právo)

1. právní akty tvořené členskými státy (primární právo)

- zřizovací smlouvy, smlouvy o přístupu nových členů....
- akty zástupců členských států (stanoviska...)

2. akty orgánů unie (sekundární právo)

- nařízení
- směrnice
- rozhodnutí
- doporučení a stanoviska

3. mezinárodní smlouvy uzavírané EU